

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

De Invocatione Sanctorvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

DE INVOCATIONE

cum fide accipimus spiritum sanctum, necessario sequitur legis impletio, quæ subinde crescit, dilectio, patientia, castitas & alij fructus spiritus.

DE INVOCATIONE SANCTORVM.

Articulum XXI. simpliciter damnant, & inuocationem sanctorum non requirunt. Nec ullo in loco prolixius rhetoricantur. Neque tam men aliud quicquam efficiunt, quam sanctos honorandos esse, item sanctos qui uiuunt orare pro alijs, quasi uero propterea necessaria sit inuocatio mortuorum sanctorum. Allegant Cyprianum, quod uiuum Cornelium rogauerit, ut discedens pro fratribus oraret. Hoc exemplo probant mortuorum inuocationem. Citant & Hieronymum contra Vigilantium, in hac arena, inquit, ante mille & centum annos uicit Hieronymus Vigilantium, sic triumphant aduersarij, quasi iam sit debellatum. Nec uident isti asini apud Hieronymum contra Vigilantium, nullam extare syllabam de inuocatione. Loquitur de honoribus sanctorum non de inuocatione. Neque reliqui ueteres scriptores ante Gregorium, fecerunt mentionem inuocationis.

Certe

Certe hæc inuocatio cum his opinionibus, quas nunc docent aduersarij de applicatione meritorum, non habet testimonia ueterum Scriptorum.

Confessio nostra probat honores sanctorum, Nam hic triplex honos probandus est. Primus est gratiarum actio. Debemus enim Deo gratias agere, q̄ ostenderit exēpla misericordiæ, q̄ significauerit se uelle saluare homines, q̄ dederit doctores, aut alia dona Ecclesiæ. Et hæc dona, ut sunt maxima, amplificanda sunt, & laudandi ipsi sancti, qui his donis fideliter usi sunt, sicut Christus laudat fideles negociatores. Secundus cultus est confirmatio fidei nostre, cum uidemus Petro condonari negacionem, erigimur & nos, ut magis credamus, q̄ uere gratia exuberet supra peccatum. Tertius honos est imitatio, primum fidei, deinde ceterarum uirtutum, quas imitari pro sua quisq̄ inuocatione debet. Hos ueros honores non requirunt aduersarij. Tantum de inuocatioe, quæ etiam si nihil haberet periculi, tamen non est necessaria, rixantur.

Præterea & hoc largimur, q̄ Angeli orent pro nobis. Extant enim testimonia Zachariæ. I. ubi Angelus orat. Domine exercituum usq̄ quo tu

R. non

DE INVOCATIONE

non misereberis Ierusalem &c. De Sanctis
concedimus, q̄ sicut uiui orant pro Ecclesia uni-
uersa in genere, ita in cœlis orent pro Ecclesia in
genere, tametsi testimoniū nullum de mortuis oran-
tibus extat in scripturis, præter illud somnium
sumptum ex libro Machabeorum posteriore.

Porro ut maxime pro Ecclesia orent Sancti,
tamen non sequitur q̄ sint inuocandi. Quanquam
Confessio nostra hoc tantum affirmat, q̄ scriptura
non doceat Sanctorum inuocationem, seu petere
a sanctis auxilium. Cum autem neq; præceptum,
neq; promissio, neq; exemplum ex scripturis de
inuocandis sanctis afferri possit, Sequitur conscia-
entiam nihil posse certi de illa inuocatione habere.
Et cum oratio debeat ex fide fieri, quomodo scia-
mus, q̄ Deus approbet illam inuocationem? Vnde
scimus sine testimonia scripturæ, q̄ sancti intelli-
gant singulorum preces? Quidam plane tribuunt
diuinitatem sanctis, uidelicet, q̄ tacitas cogitatio-
nes mentium in nobis cernant. Disputant de matu-
tina & uespertina cognitione, fortassis, quia dubi-
tant. Vtrum mane aut uesperis audiant. Hæc commi-
niscuntur, non ut sanctos honore afficiant, sed
questuosos cultus defendant. Nihil afferri potest

ab aq̄ua

ab aduersarijs contra hanc rationem, q̄ cū inuocatio non habet testimonium ex uerbo Dei, non possit affirmari, q̄ sancte intelligant inuocationem nostram, aut, ut maxime intelligant, q̄ Deus eam approbet. Quare aduersarij non debebant nos ad rem incertam cogere, quia oratio sine fide non est oratio. Nam q̄ allegant Ecclesie exemplum, constat nouum hunc in Ecclesia morem esse, Nam ueteres orationes & si mentionem sanctorum faciunt, non tamen inuocant sanctos. Quanquam etiam illa noua inuocatio in Ecclesia, dissimilis est inuocationi singulorum.

Deinde aduersarij non solum inuocationem in cultu sanctorum requirunt, sed etiam applicant merita sanctorum pro alijs, & faciunt ex sanctis non solum deprecatores, sed etiam propiciatores. Id nullo modo ferendū est. Nam hic prorsus transfertur in sanctos proprius honor Christi. Faciunt enim eos mediatores, & propiciatores, & quamquam distinguūt de mediatoribus intercessionis & mediatoribus redemptionis, tamen plane faciunt ex sanctis mediatores redemptionis. Atq; etiam illud dicunt sine testimonio scripture, q̄ sint mediatores intercessionis, quod ut uerecundissime

R ij dicatur

DE INVOCATIONE

dicatur, tamen obscurat officium Christi, & fiduciam misericordiae debitam Christo, transfert in sanctos. Fingunt enim homines Christum duriorum esse, & sanctos placabiliores, & magis confidunt misericordiae sanctorum, quam misericordiae Christi, & fugientes Christum, quaerunt sanctos. Ita faciunt ex eis reipsa mediatores redemptionis.

Itaque ostendemus, quod uere faciant ex sanctis non tantum deprecatores sed propiciatores, hoc est, mediatores redemptionis. Nondum recitamus hic uulgi abusus. De doctorum opinionibus adhuc loquimur. Reliqua etiam imperiti iudicare possunt. In propiciatore haec duo concurrunt. Primum, oportet extare uerbum Dei, ex quo certo sciamus, quod Deus uelit misereri & exaudire inuocantes per hunc propiciatorem. Talis extat de Christo promissio, *Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis.* De sanctis nulla extat talis promissio, quare conscientiae non possunt certo statuere, quod per sanctorum inuocationem exaudiamur. Itaque inuocatio illa non fit ex fide. Deinde mandatum etiam habemus, ut inuocemus Christum iuxta illud, *Venite ad me qui laboratis &c.* quod certe nobis quoque dictum est. Et Esaias ait. 9.

In die

In die illa, stabit radix Iesse, in signum populorum,
 Ipsum gentes deprecabuntur. Et Psal. 43. Vultum
 tuum deprecabuntur omnes diuites plebis. Et Psal
 mo. 71. Et adorabunt eum omnes reges terræ. Et
 paulo post, orabunt coram eo iugiter, Et Iohan. 5.
 inquit Christus, Vt omnes honorificent filium, si=
 eut honorificant Patrem. Et Paulus. 1. Thessalo. 2.
 orans inquit, Ipse autem Dominus noster Iesus
 Christus & Deus, et pater noster, exhortetur cora
 da uestra, & confirmet uos &c. At de sancto=
 rum inuocatione, quod possunt aduersarij præcep=
 tum, quod exemplum ex Scripturis afferre? Alte=
 rum est in propiciatore, quod merita ipsius propo=
 sita sunt, ut quæ pro alijs satisfacerent, quæ alijs
 donentur imputatione diuina, ut propter ea, tanq̃
 proprijs meritis iusti reputentur, ut si quis amicus
 pro amico soluit es alienum, debitor alieno merito
 tanquam proprio liberatur. Ita Christi merita no=
 bis donantur, ut iusti reputemur fiducia merito=
 rum Christi cum in eum credimus, tanquam pro=
 pria merita haberemus.

Et ex utroq; nempe ex promissione, & dona=
 tione meritorum, oritur fiducia misericordiæ. Ta=
 lis fiducia promissionis diuinæ, Item meritorum

R iij Christi

DE INVOCATIONE

Christi debet afferri ad orandum. Vere enim statuere debemus, & q̄ propter Christum exaudiamur, & q̄ ipsius meritis habeamus placatum Patrem. Hic aduersarij primum iubent inuocare sanctos, cum neq; promissionem Dei, neq; mandatum, neq; exemplum scripturæ habeant. Et tamen faciunt, ut maior fiducia misericordiæ sanctorum concipiatur quam Christi, cum Christus ad se uenire iusserit, non ad sanctos. Secundo applicant merita sanctorum alijs, sicut merita Christi. Iubent considerare meritis sanctorū, quasi reputemur iusti propter merita sanctorū, sicut iusti reputamur meritis Christi. Nihil hic fingimus, in indulgentijs dicunt se applicare merita sanctorum, Et Gabriel interpres Canonis Missæ confidenter pronunciat, nos ordine instituto a Deo, debere ad auxilia sanctorum confugere, ut saluemur eorum meritis & uotis. Hæc sunt uerba Gabrielis. Et tamen passim in libris & concionibus aduersariorum leguntur absurdiora. Quid est facere propiciatores, si hoc non est? Prorsus æquantur Christo, si considerare debemus, q̄ meritis eorū saluemur. Vbi autem institutus est ille ordo a Deo, quem dicit iste, q̄ debemus ad auxilia sanctorum confugere? proferat exemplum ex scripturis, aut præceptum, Fortassis ex

sis ex aulis Regum sumunt huic ordinem, ubi
 amicis intercessoribus utendum est. At si rex con-
 stituerit certum intercessorem, non uolet ad se cau-
 sas per alios deferri. Ita cum Christus sit constitu-
 tus intercessor & Pontifex, cur quærimus alios?
 Passim usurpatur hæc forma absolutionis. Passio
 Domini nostri Iesu Christi, merita beatissimæ uirgi-
 nis Mariæ, & omnium sanctorum sint tibi in remissi-
 onem peccatorum. Hic pronunciat absolutio, quæ nõ
 solum meritis Christi, sed meritis aliorum sanctorum
 reconciliemur & iusti reputemur. Quidam e nobis
 uiderunt morientem doctorem Theologiæ, ad quæ
 consolandum adhibitus erat Monachus quispiam
 Theologus, Is morienti nihil inculcabat, nisi hanc
 precationem, Mater gratiæ nos ab hoste protege,
 in hora mortis suscipe. Ut largiamur quæ beata Ma-
 ria oret pro Ecclesia, num ipsa suscipit animas
 in morte, num uincit mortem, num uiuificat?
 Quid agit Christus? si hæc facit beata Maria,
 quæ & si est dignissima amplissimis honoribus,
 tamen non uult se æquari Christo, sed potius ex-
 empla sua nos intueri & amplecti uult. At res
 loquitur ipsa, quæ publica persuasione beata uir-
 go prorsus in locum Christi successerit. Hanc
 inuocauerunt homines, huius misericordia con-

R. iij

fisi

DE INVOCATIONE

fisi sunt, per hanc uoluerunt placare Christum,
 quasi is non esset propiciator, sed tantum horrens-
 dus Iudex & ultor. Nos autem sentimus, nos
 tantum fiducia meritorum Christi iustificari, non
 fiducia meritorum Beatæ Virginis aut aliorum
 sanctorum. De alijs sanctis dictum est, Vnus-
 quisq; recipiet mercedem secundum suum labo-
 rem, id est, ipsi inter se donare sua merita alijs
 alijs non possunt, sicut Monachi uendunt suo-
 rum ordinum merita. Et Hilarius ait de fatuis
 uirginibus. Et quia prodire obuiam fatuæ extin-
 ctis lampadibus non possunt, deprecantur eas que
 prudentes erant, ut oleum mutuent, quibus respon-
 derunt, non posse se dare, quia non sit forte, quod
 omnibus satis sit, alienis scilicet operibus ac meri-
 tis neminem adiuuandum, quia unicuiq; lampadi
 suæ emere oleum necesse sit. Cum igitur aduersa-
 rij doceant fiduciam collocare in inuocationem
 sanctorum, cum neq; uerbum Dei, neq; exemplum
 scripturæ habeant, cum applicent merita sancto-
 rum pro alijs, non secus ac merita Christi, & pro-
 prium Christi honorem in sanctos transferant, neq;
 opiniones eorum de cultu sanctorum, neq; consue-
 tudinem inuocationis recipere possumus. Scimus
 enim fiduciam in Christi intercessionem collocata
dab

dam esse, quia hæc sola habet promissionem Dei. Scimus solius Christi merita propiciationem pro nobis esse. Propter Christi merita reputamur iusti, cum credimus in eum, sicut textus ait. Omnes qui confidunt in eum, non confundentur. Nec iustificamur fiducia meritorum B. Virginis, aut aliorum sanctorum.

Hæret & hic error apud doctos, quod singulis sanctis certæ procurationes commissæ sint, ut Anna diuitias largiatur, Sebastianus arceat pestilentiam, Valentinus medeatur morbo comiciali, Georgius tueatur equites. Hæ persuasiones plane sunt ortæ ex ethnicis exemplis. Sic enim apud Romanos putabatur Iuno ditare, Febris arcere febrem, Castor & Pollux defendere equites &c. Et fingamus moderatissime tradi inuocationem sanctorum, tamen cum exemplum sit periculosissimum, quorsum opus est eam defendere, cum nullum habeat mandatum aut testimonium ex uerbo Dei? Imo nec ueterum Scriptorum testimonium habet. Primum, quia, ut supra dixi, cum alij mediatores præter Christum quærantur, collocatur fiducia in alios, obruitur tota noticia Christi, Idque res ostendit. Videtur inicio mentio sanctorum, qualis est in ueteribus orationibus tolerabili consilio re-

R v cepta

DE INVOCATIONE

cepta esse. Postea secuta est inuocatio, inuocatio-
nem prodigiosi & plusquam ethnici abusus secuti
sunt. Ab inuocatione ad imagines uentum est, haec
quoque colebantur, & putabatur eis inesse quaedam
uis, sicut magi uim inesse fingunt imaginibus sig-
norum caelestium certo tempore sculptis. Vidimus
in quodam monasterio simulacrum beatae uirgi-
nis, quod quasi $\alpha\upsilon\tau\omicron\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$ apte mouebatur, ut
uideretur aut auersari petentes, aut annuere. Et
tamen omnium statuarum atque picturarum por-
tenta superant fabulosa historiae de sanctis, quae
magna autoritate publice tradebantur. Barbara
petit inter tormenta praemium, ne quis inuocans
ipsam, moriatur sine eucharistia. Alius rotum
Psalterium, stans pede in uno, quotidie recitauit.
Christophorum pinxit aliquis uir prudens, ut sig-
nificaret per allegoriam, magnum oportere ro-
bur animi esse in his qui ferrent Christum. hoc est,
qui docerent Euangelium, aut confiterentur, quia
ne cesse sit subire maxima pericula. Deinde stolidi
monachi apud populum docuerunt inuocare Chris-
tophorum, quasi talis polyphemus aliquando ex-
stitisset. Cumque sancti maximas res gesserint, uel rei
publicae utiles, uel continentis priuata exempla,
quorum commemoratio, tum ad finem confirmandam,

tum ad imitationem in rebus gerendis multum con-
 duceret, has nemo ex ueris historijs conquisiuit.
 At uero prodest audire, quomodo sancti uiri adm-
 nistrauerint respublicas, quos casus, quæ pericula
 subierint, quomodo sancti uiri regibus auxilio fue-
 rint in magnis periculis, quomodo docuerint Euan-
 gelium, quas habuerint cum hæreticis dimicatio-
 nes, profunt & exempla misericordiæ, ut cum ui-
 demus Petro condonatum esse negationem, cum ui-
 demus Cypriano condonatum esse, q̄ magus fuisset,
 cum uidemus Augustinum in morbo expertum uim
 fidei, constanter affirmare, q̄ uere Deus exaudiat
 preces credentium. Huiusmodi exempla, quæ uel fi-
 dem uel timorem, uel administrationem reipublicæ
 continent, proderat recitari. Sed histriones quidã
 nulla neq; fide, neq; rerum publicarum regenda-
 rum scientia præditi, confinxerunt fabulas imita-
 tione Poematum, in quibus tantum insunt supersti-
 ciosa exempla, de certis precibus, certis ieiunijs,
 & addita sunt quedam ad questum facientia. Cu-
 iusmodi sunt miracula de rosarijs & similibus
 ceremonijs conficta. Neq; opus est hic recitare
 exempla. Exrant enim legendæ ut uocant, & spe-
 cula exemplorum, & Rosaria, in quibus pleraq;
 sunt non dissimilia ueris narrationibus Luciani.

His

DE INVOCATIONE

His prodigiosis & impijs fabulis applaudunt Epi-
 scopi, Theologi, Monachi, quia faciunt πῶς τὸ
 ἀλλοτῆρα, Nos non ferunt, qui ut Christi honos &
 officium magis conspici possit, non requirimus in-
 uocationem sanctorum, & abusus in cultu sancto-
 rum taxamus. Cumq; omnes boni uiri ubiq; deside-
 rent in his abusibus corrigendis uel Episcoporum
 auctoritatem, uel diligentiam concionantium, tamen
 aduersarij nostri in Confutatione omnino dissimu-
 lant, etiam manifesta uitia, quasi recepta Confuta-
 tione, uelint nos cogere ut etiam notissimos abusus
 approbemus. Ita insidiosè scripta est Confutatio
 non tantum in hoc loco, sed fere ubiq; , Nullus est
 locus in quo a dogmatibus suis discernant manife-
 stos abusus, Et tamen apud ipsos, si qui sunt sanio-
 res, fatentur, multas falsas persuasiones hærere in
 doctrina Scholasticorum & Canonistarum, mul-
 tos præterea abusus in tanta inscitia & negligenti-
 a pastorum irrepsisse in Ecclesiam. Neq; enim
 primus fuit Lutherus qui de publicis abusibus que-
 reretur. Multi docti & præstantes uiri longe an-
 te hæc tempora deplorauerunt abusus Missæ, fide-
 ciam obseruationum Monasticarum, questuosos
 cultus sanctorum, confusionem doctrine de peni-
 tencia, quam uel maxime oportebat perspicuum
 & expli-

& explicatam extare in Ecclesia. Ipsi audiimus
 excellentes Theologos desiderare modum in Scho-
 lastica doctrina, quæ multo plus habet rixarum
 philosophicarum, quam pietatis. Et tamen in his
 ueteres fere propiores sunt scripturæ, quam recen-
 tiores. Ita magis magisque degenerauit istorum
 theologia. Nec alia causa fuit multis bonis uiris, quæ
 inuicio amare Lutherum cœperunt, quam quod uide-
 bant eum explicare animos hominum, ex illis la-
 byrithis confusissimarum & infinitarum disputa-
 tionum, quæ sunt apud Scholasticos theologos &
 Canonistas, & res utiles ad pietatē docere. Quare
 non fecerunt candidè aduersarij, quæ cum uellent nos
 assentiri confutationi, dissimulauerunt abusus. Ac
 si uellent Ecclesiæ consultum, maxime isto in loco,
 in hac occasione, debebant hortari optimum Impe-
 ratorem, ut de corrigendis abusibus consilium ca-
 peret, quem quidem non obscure animaduertimus
 cupidissimum esse bene constituendæ, & sanandæ
 Ecclesiæ. Sed aduersarij non hoc agunt, ut hone-
 stissimam & sanctissimam uoluntatem Imperato-
 ris adiuuent, sed ut nos quoquo modo opprimant.
 De statu Ecclesiæ multa signa ostendunt eos pa-
 rum sollicitos esse. Nō dant operam, ut extet apud
 populum certa quædam summa dogmatum Eccle-
 siasticorum

siasticorum

DE VTRAQUE SPECIE

siasticorum. Manifestos abusus noua & iniusta
crudelitate defendunt. Nullos paciuntur in Eccle-
sijs idoneos doctores. Hæc quo spectent, boni uiri
facile iudicare possunt. Sed hac uia neq; suo reg-
no, neq; Ecclesie sue consulunt. Nam interfectis
bonis doctoribus, oppressa sana doctrina, postea
existent fanatici spiritus, quos non poterunt repræ-
mere aduersarij, qui & Ecclesiam impijs dogmati-
bus perturbabunt, & totam Ecclesiasticam politi-
am euerterent, quam nos maxime cupimus conserua-
re. Quare te optime Imperator Carole propter
gloriam Christi, quam nihil dubitamus te cupere
ornare atq; augere, oramus, ne uolentis consilio
aduersariorum nostrorum assentiaris, sed ut qua-
ras alias honestas uias concordie ita constituen-
de, ne pie conscientie grauentur, neue se uicia ab-
qua in homines innocentes, sicut hæctenus fieri
uidimus, exerceatur, neue sua doctrina in Eccle-
sia opprimatur. Hoc officium Deo maxime omni-
debes, sanam doctrinam conseruare & propaga-
re ad posteros, & defendere recta docentes. Illud
enim postulat Deus cum Reges ornant nomine suo
& Deos appellat, inquit, Ego dixi, Dijs estis, &
res diuinas, hoc est, Euangelium Christi in terra
conseruari & propagari curent, & tanquam uice-
rij Dei

Dei uitam & salutem innocentum defendant.

DE VTRAQUE SPECIE
COENAE DOMINI.

Non potest dubitari, quin pium sit, & consensu
taneum institutioni Christi, & uerbis Pauli
uti utraq; parte in Coena Domini. Christus enim
instituit utraq; partem, & instituit, non pro par-
te Ecclesiae, sed pro tota Ecclesia. Nam non pres-
byteri solum, sed tota Ecclesia autoritate Christi,
non autoritate humana utitur Sacramento. idq; fa-
teri aduersarios existimamus. Iam si Christus in-
stituit pro tota Ecclesia, cur altera species adimi-
tur parti Ecclesiae, Cur prohibetur usus alterius
speciei? Cur mutatur ordinatio Christi? praefer-
tim, cum ipse uocet eam testamentum suum, Quod
si hominis testamentum rescindere non licet, multo
minus Christi testamentum rescindere licebit. Et
Paulus inquit se a Domino accepisse, quod tradi-
dit. Tradiderat autem usum utriusq; speciei, sicut
clare ostendit textus. I. Corinth. xi. Hoc facite, in-
quit, primum de corpore, postea eadem uerba de
poculo repetit. Et deinde. Probet seipsum homo,
& sic de pane comedat, & ex poculo bibat:

Heu